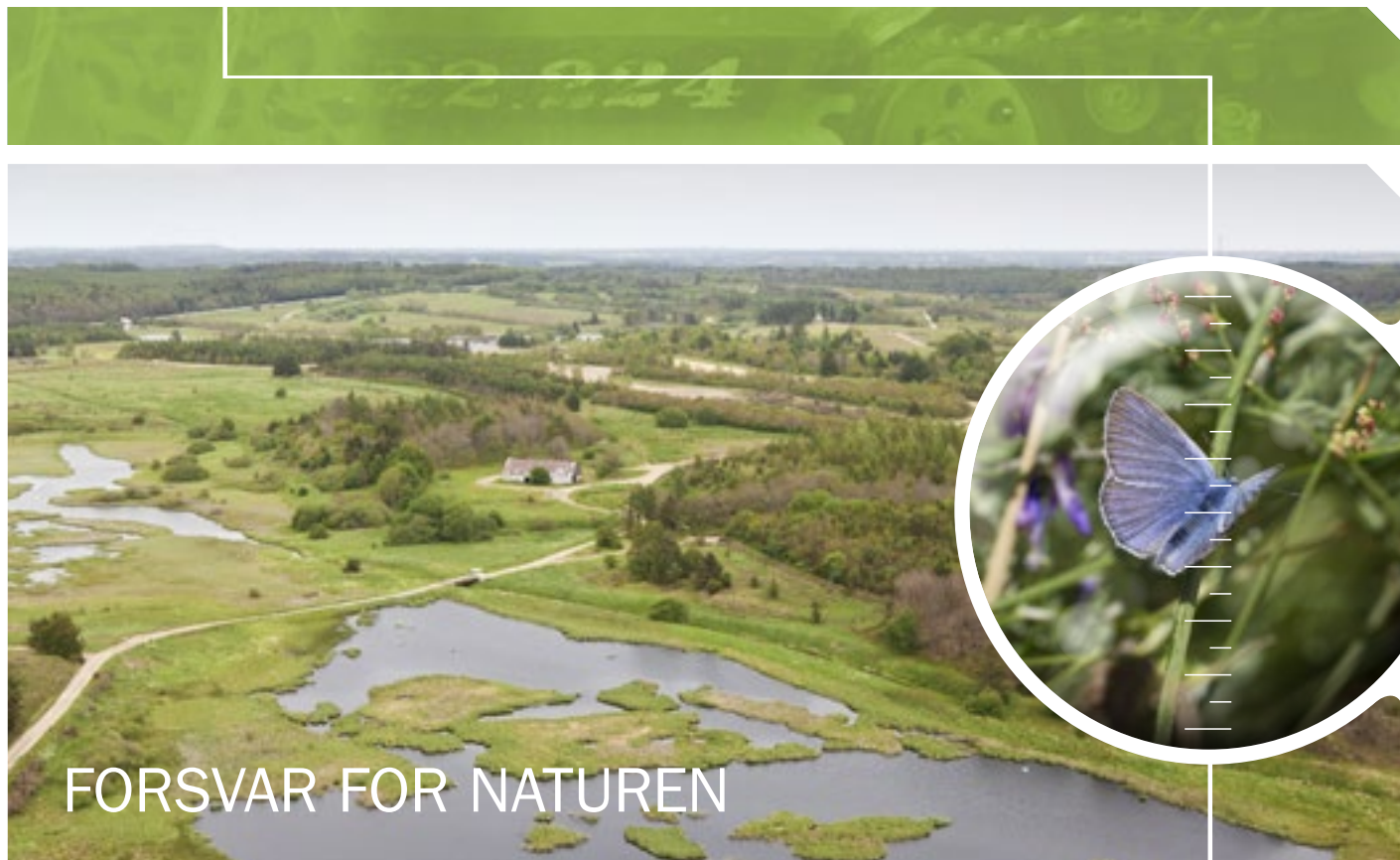

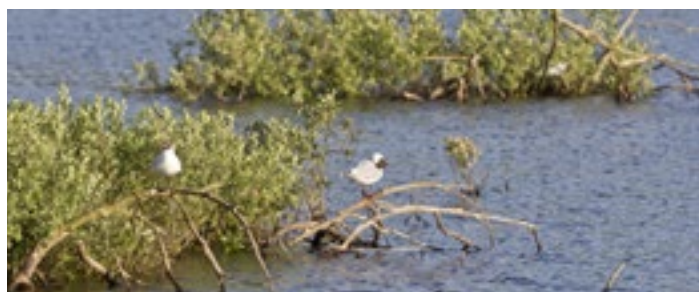
FORSVARETS BYGNINGS- OG ETABLISSEMENTSTJENESTE

FORSVAR FOR NATUREN

FINDERUP ØVELSESPLADS

NATURA 2000-RESUMÉ AF DRIFTS- OG PLEJEINDSATSEN **2012-2015**

Titel	Finderup Øvelsesplads, Natura 2000-resumé af drifts- og plejeindsatsen 2012-2015
Udgivelse	Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste. 2012.
Fotos	Michael Sand og Orbicon A/S
Internetversion	Resuméet kan findes i elektronisk format på www.forsvaret.dk/fbe
Layout/produktion	BUCHS AS

INDHOLD

1. INDLEDNING	4
2. RESUMÉ FRA TILLÆGGET TIL DRIFTS- OG PLEJEPLANEN	5
3. FORSVARETS AREALMÆSSIGE ANDEL AF NATURA 2000-OMRÅDERNE	6
4. FORSVARETS ANDEL AF HABITATNATURTYPER	8
5. FORSVARETS ANDEL AF ARTER	9
6. FORSVARETS NATURA 2000-INDSATS	10

1. INDLEDNING

Ca. 60 af Forsvarets arealer, heraf 20 større skyde- og øvelsesområder, indgår i større eller mindre omfang i Natura 2000-netværket. For 18 af disse terræner foreligger der drifts- og plejeplaner. Drifts- og plejeplanerne anvendes som redskab til opfyldelse af Forsvarets forpligtelse til planlægning inden for Natura 2000-områderne og andre aspekter af implementering af international naturbeskyttelseslovgivning. Teknisk sker dette ved, at Forsvaret indarbejder Natura 2000-planlægningen i drifts- og plejeplanerne på lige fod med øvrige formelle forskrifter, hvilket vil ske i forbindelse med den løbende revision af eksisterende drifts- og plejeplaner eller ved udarbejdelse af nye. I tilfælde, hvor der foreligger relativt nye drifts- og plejeplaner, vil Natura 2000-planlægningen sikres gennem tillæg til disse.

Forsvaret har inden for den fastsatte frist meddelt de relevante kommuner beslutningen om selv at udarbejde Natura 2000-planlægningen og har udarbejdet tilsva-

rende resuméer, som fremsendes til kommunerne. Resuméet består af en række kortfattede afsnit, startende med resuméet fra selve drifts- og plejeplanen. Derefter beskrives Forsvarets andel af de relevante Natura 2000-områder, dels på arealniveau og dels i forhold til naturindhold fordelt på naturtyper og arter. Til slut gives i skemaform en oversigt over målsætning og indsats i forhold til sikring af Natura 2000-værdierne. De operationelle målsætninger omsættes i planen til konkrete aktiviteter. Den samlede drifts- og plejeplan og tilhørende aktivitetskort kan findes på Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjenestes hjemmeside: www.forsvaret.dk/fbe.

Nærværende er resumé til handleplanen for Natura 2000-område nr. 37. Rosborg Sø, for så vidt angår planlægningen på Finderup Øvelsesplads. Det fremsendes til Viborg Kommune og Naturstyrelsen.

2. RESUMÉ FRA TILLÆGGET TIL DRIFTS- OG PLEJEPLANEN

Forsvaret ejer og bruger en række skyde- og øvelsesterræner landet over. Terrænerne udgør tilsammen ca. 33.000 ha, og i alt ca. halvdelen heraf er udpeget som Natura 2000-områder og dermed underlagt de statslige Natura 2000-planer og målsætningen og indsatsprogrammet heri. Forsvaret varetager selv planlægningen, hvilket sker ved revision af drifts- og plejeplaner eller tillæg til eksisterende planer.

Nærværende er et tillæg til drifts- og plejeplanen for Finderup Øvelsesplads, (i det følgende også benævnt med stednavnet Rosborg Sø), og gælder således planlægningen for Natura 2000-område nr. 37. Rosborg Sø.

Finderup Øvelsesplads ejes af Forsvaret og udgør arealmæssigt ca. 1068 ha. Del vestlige del af øvelsespladsen er udgøres af Natura 2000-området Rosborg Sø. Størstedelen af Natura 2000 området er beliggende på Forsvarets arealer og udgør samlet set ca. 70 ha. Nogle af de vigtigste habitatnaturtyper i Natura 2000-området er rigkær, hængesæk og kildevæld.

Forsvaret har ansvaret for sikring af gunstig bevaringstilstand for alle naturtyper og arter. I området findes otte internationalt beskyttede naturtyper. Naturtyperne i området ved Rosborg Sø er generelt i god naturtilstand og er levested for flere på landsplan sjældne arter.

Hertil kommer en række særligt beskyttede arter, de såkaldte Bilag IV-arter, samt arter opført på den danske rødliste og i Danmark fredede arter. Endeligt håndterer tillægget udvalgte øvrige temaer.

Finderup Øvelsesplads er samtidig af betydning for Forsvarets personeluddannelse og de militære aktiviteter omfatter uddannelse for både bæltekøretøjer og hjulkøretøjer samt enheder til fods. Den militære anvendelse af Natura 2000 området Rosborg Sø er, modsat det meget intense øvelsesbrug på det resterende terræn, relativt begrænset. Der forudses i tillæggets planperiode som minimum samme uddannelsesmæssige aktivitetsniveau, som hidtil.

Den hidtidige drifts- og plejeindsats er evalueret i forhold til opfyldelsen af Natura 2000-målene. Ingen af de i drifts- og plejeplanen fastsatte plandispositioner for Rosborg Sø er længere aktuelle, da indholdet bygger på en tidligere målsætning, der arbejdede mod en reetablering af Rosborg Sø som en sø. Der iværksættes derfor en ny indsats omfattende rydnings- og græsningsaktiviteter og det konkluderes, at den planlagte plejeindsats kan kombineres med en gunstig udvikling af Finderup Øvelsesplads som uddannelsessted, når der sikres fortsat militær adgang og benyttelse som hidtil.

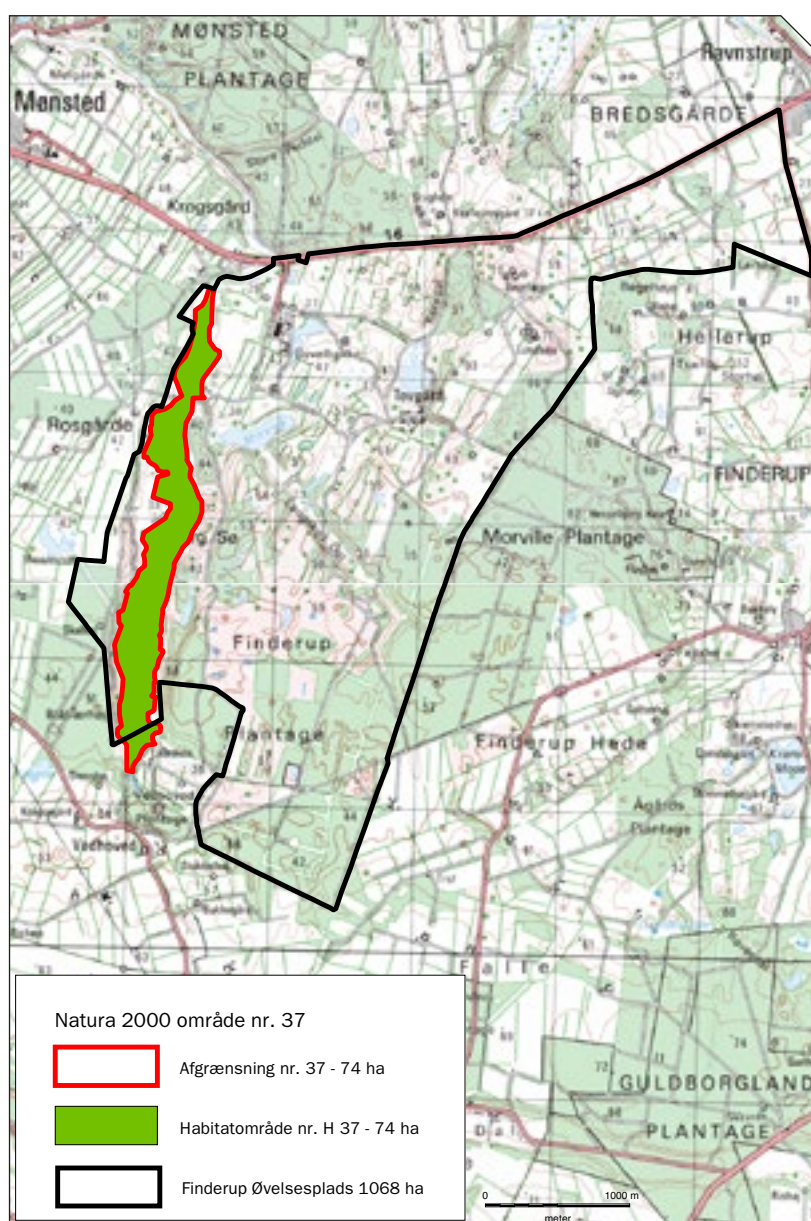
For planperioden er tilrettelagt en bred indsats, der sikrer udviklingen af Finderup som uddannelsessted og som samtidig håndterer de trusler der er mod områdets naturtyper og arter.

Plantillægget er vedtaget august 2012 og et resume er tilgået Viborg Kommune og Naturstyrelsen.

3. FORSVARETS AREALMÆSSIGE ANDEL AF NATURA 2000-OMRÅDERNE

Finderup Øvelsesplads er beliggende i Natura 2000-område nr. 37 Rosborg Sø. Der er et arealmæssigt overlap på ca. 74 ha, hvor rigkær, kildevæld og hængesæk udgør de vigtigste områder for de naturtyper og arter, der

udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Den geografiske sammenhæng mellem terrænet, Natura 2000-område og de underliggende habitatområde fremgår af Figur 3-1.

Figur 3-1. Finderup Øvelsesplads geografiske udbredelse i forhold til Natura 2000-området.

4. FORSVARETS ANDEL AF HABITATNATURTYPER

Tabel 4-1 viser de otte naturtyper på Finderup Øvelsesplads, der indgår som udpegningsgrundlag for habitatområde nr. 37. Det ses, at rigkær er den arealmæssigt dominerende type. Herefter følger kildevæld og hængesæk, der indgår som mosaik i den tidligere Rosborg Sø. Som følge af utilstrækkelig viden er prognosen

ukendt for vandløb med vandplanter og urtebræmme. Alle øvrige habitatnaturtyper undtagen næringsrig sø forekommende på Finderup Øvelsesplads er fastsat til prognosen ugunstig eller vurderet ugunstig pga. næringsstoftilførsel, fragmentering m.v.

Nummer	Navn	Areal	Andel
3150	Næringsrig sø	Ukendt	Anslået 80 %
3260	Vandløb	Ukendt	100 %
4030	Tør hede	<1 ha	100 %
6230	Surt overdrev	4 ha	100 %
6430	Urtebræmme	Ukendt	100 %
7140	Hængesæk	7 ha	100 %
7220	Kildevæld	19 ha	100 %
7230	Rigkær	31 ha	100 %
I alt		61 ha	100 %

Tabel 4-1. Habitatnaturtyper angivet med nummer, navn samt areal/individer i habitatområdet og andelen heraf på Finderup Øvelsesplads.

5. FORSVARETS ANDEL AF ARTER

Finderup Øvelsesplads rummer levesteder for tre dyrearter på habitatområdets udpegningsgrundlag (se tabel 5-1).

Der er tale om 2 plantearter, 1 fiskeart, 1 pattedyrsart og 1 bløddyrsart. Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig

for bæklampret og odder mens den er ugunstig eller vurderet ugunstig for kildevælds-vindelsnegl, gul stenbræk og blank seglmos p.gr.a. tilgroning samt fragmentering af egnede levesteder.

Nummer	Navn	Antal
1013	Kildevældsvindelsnegl	2 forekomster
1096	Bæklampret	0
1355	Odder	Ukendt
1393	Blank seglmos	3 forekomster
1528	Gul stenbræk	1961 - 6463 individer

Tabel 5-1. Arter, der udgør udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. H37. med antal på Finderup Øvelsesplads.

6. FORSVARETS NATURA 2000-INDSATS

Der er opstillet en række kort- og langsigtede målsætninger for den fremtidige drift og pleje af terrænet.

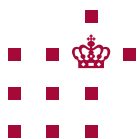
Målsætningerne er opstillet og fordelt på en række strategiske, taktiske og operationelle mål indenfor emnerne militæranvendelse, naturbeskyttelse og pub-

likumshensyn. De operationelle mål er at opfatte som den konkrete indsats, der udspecificeres i plantillæggets aktivitetsafsnit. Der er opstillet mål for Natura 2000-indsatsen i perioden 2012-2015. Disse fremgår af tabel 6-1.

Strategisk	Taktisk	Operationel
Natura 2000: Finderup Øvelsesplads bidrager i videst muligt omfang til sikring af Natura 2000-område nr. 37's økologiske integritet. Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus. For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose, skal udviklingen i areal og tilstand være stabil eller i fremgang. For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose, skal udviklingen i natur/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil, og såfremt problemstillingen sorterer under Forsvarets ansvarsområde. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det, og såfremt problemstillingen sorterer under Forsvarets ansvarsområde. For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem, og/eller med en ukendt prognose, er målsætningen gunstig bevaringsstatus.	3150 Næringsrig sø (gunstig bevaringsstatus) skal fremover bevares i gunstig bevaringsstatus og forekomme i området med det samme areal som tilfældet er i dag. 3260 Vandløb (ukendt prognose) skal fremover bevares i gunstig bevaringsstatus og forekomme i området med det samme areal som tilfældet er i dag. 4030 Tør hede (ugunstig prognose) skal gives høj prioritet ved at imødegå den tiltagende tilgroning og sikre, at det samlede areal med naturtypen øges. 6230 Surt overdrev (ugunstig prognose) skal gives høj prioritet ved at imødegå den tiltagende tilgroning og sikre, at det samlede areal med naturtypen øges. 6430 Urtebræmme (ukendt prognose): Arealet skal være mindst det samme som i dag, og bevaringsstatus skal være gunstig. 7140 Hængesæk (ugunstig prognose) skal gives høj prioritet ved at imødegå den tiltagende tilgroning og sikre, at det samlede areal med naturtypen øges. 7220 Kildevæld (ugunstig prognose) skal gives særlig høj prioritet ved at imødegå den tiltagende tilgroning og sikre, at det samlede areal med naturtypen øges. 7230 Riggær (ugunstig prognose) skal gives særlig høj prioritet ved at imødegå den tiltagende tilgroning og sikre, at det samlede areal med naturtypen øges. Kildevældsvindelsnegl, gul stenbræk og blank seglmos (ugunstig prognose) prioriteres højt ved at sikre deres levesteder og imødegå den tiltagende tilgroning og fragmentering af deres levesteder. Bæklampret og odder (gunstig prognose) skal også fremover sikres egnede levesteder og livsvilkår i Rosborg Sø området, herunder uforstyrrede levesteder samt tilfredsstillende fouragerings- og vandringsmuligheder.	Afgræsning af hele Rosborg Sø. Hegningen etableres med fem folde i 2012, i alt ca. 80 ha. Mulighed for udvidelse af det afgræssede areal til at omfatte østsiden af Mønsted Å skal undersøges, senest 2016.

Tabel 6-1. Målsætningen for Natura 2000-indsatsen på Finderup Øvelsesplads.

FORSVARETS BYGNINGS- OG ETABLISSEMENTSTJENESTE

Har du lyst til at læse mere?

Scan koden med din smartphone og hent drifts- og plejeplanen på forswarets hjemmeside.

Forsvar for naturen

Forsvarets skyde- og øvelsesterræner anvendes til militær uddannelse, men samtidig udgør arealerne nogle af de største og bedst bevarede naturområder i Danmark.

Sammenlagt forvalter Forsvaret 33.000 ha enestående natur, hvor den militære benyttelse går hånd i hånd med værdifulde danske naturtyper og arters beskyttelse. Mange militære arealer er i perioder åbne for publikum, så også offentligheden kan besøge og opleve de unikke naturarealer.

I samarbejde med Miljøministeriet har Forsvaret udviklet et særligt koncept for udarbejdelse af drifts- og plejeplaner for terrænerne. Igennem planerne sikrer Forsvaret en passende afvejning mellem militære uddannelsesmæssige behov, naturbeskyttelse og offentlighedens adgang. Information om Forsvarets naturforvaltning kan findes på www.forsvaret.dk.

